

Melden kindermishandeling niet de enige weg

Huisartsen doen iets verkeerd, want politie en scholen melden veel vaker een vermoeden van kindermishandeling dan zij, aldus Nieuwsuur vorige week. Te kort door de bocht, reageert vertrouwensarts AMK Lia Jak. 'Het gaat om handelen, niet om melden.'

Twan Huys zette het vorige week tijdens de uitzending van Nieuwsuur stevig aan. 'Het merendeel' van de naar schatting 120 duizend mishandelde kinderen in Nederland 'blijft onder de radar' en dat is mede de schuld van de huisartsen. Van alle 20 duizend meldingen die bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) vorig jaar tot een onderzoek leidden, kwam namelijk slechts 1,6 procent van hen. De politie doet het met 33,9 procent veel beter, evenals de ziekenhuizen (8,5%).

Lia Jak, vertrouwensarts AMK en vicevoorzitter van de Vereniging Vertrouwensartsen Kindermishandeling (VVAK), juicht aandacht voor kindermishandeling toe, maar fronste bij deze uitzending toch even de wenkbrauwen.

Is de conclusie dat huisartsen te weinig melden niet terecht?

'Die kun je in elk geval niet op basis van deze cijfers uit het AMK-jaarslag trekken, omdat je dan appels met peren vergelijkt. Vooral de vergelijking met de politie gaat mank. Agenten komen per definitie in risicovolle situaties; die worden niet zomaar gebeld. En als er daarbij kinderen in het spel zijn, volgt er automatisch een zorgmelding omdat de politie geen andere handelingsmogelijkheden heeft. Maar een huisarts heeft die wel.'

Handelingsmogelijkheden?

'De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld waarmee alle artsen moeten werken (zie *kader, red.*), verplicht niet tot melden. De code zegt dat je alert moet zijn op kindermishandeling en dat je bij een vermoeden de stappen van de meldcode moet volgen. Het gaat dus om handelen, niet om melden. Dat is een essentieel verschil, want een huisarts kan nog heel veel doen voordat een melding in beeld komt. Om te beginnen kan hij proberen zelf het gesprek aan te gaan met het gezin en indien nodig zelf direct de hulpverlening op gang brengen. Met of desnoods zonder toestemming van de ouders kan hij ook de eventueel bestaande hulpverlening zoals jeugdarts of ggz

GETTY IMAGES

direct benaderen voor overleg over de vermoedens. Doorverwijzen naar bijvoorbeeld de kinderarts is soms ook een aantrekkelijke optie, mede omdat de kinderarts in tegenstelling tot de huisarts niet het hele gezin als patiënt heeft, maar alleen het kind. Als zo'n doorverwijzing uiteindelijk tot een melding bij het AMK leidt, kan de vertrouwensband van de huisarts met het gezin intact blijven. Dat biedt dan de mogelijkheid om het gezin te blijven monitoren.'

Zelfs liever niet melden als huisarts dan?

'Er zijn natuurlijk situaties waarin melden moet, namelijk als er een reële kans is op schade bij het kind. Dat staat ook duidelijk in de meldcode. Maar doorgaans is het een glijdende schaal en we willen eigenlijk vroegtijdig signaleren en hulp inschakelen, lang voordat melden überhaupt aan de orde is. Kijk, als na een melding bij het AMK uit ons onderzoek blijkt dat het vermoeden van kindermishandeling juist was, dan zetten wij hulp in voor het gezin. Het AMK is dus een brug naar de hulpverlening. Maar we zijn niet de enige brug en ook niet de meest wenselijke voor het gezin, alleen maar de meest zichtbare. Als het in een eerder stadium kan, bereik je hetzelfde zonder de stress van een melding.'

Weten we hoe vaak deze 'stille weg' naar hulpverlening wordt bewandeld?

'Nee, dat is het lastige aan deze discussie. De cijfers over het aantal meldingen staan in het jaarverslag van het AMK, maar we hebben geen zicht op wat huisartsen allemaal doen binnen hun beroepsgeheim. Daarvoor zou je onderzoek moeten doen onder de beroepsgroep naar het gebruik van de meldcode. Kunnen de huisartsen ermee uit de voeten, hoe vaak gebruiken ze de code en welke keuzes maken ze daarbij, waar zitten de belemmeringen? Als er alleen maar aandacht is voor de meldingsbereidheid onder artsen vind ik dat, met het oog op wat ik eerder al zei, te beperkt. De handelingsbereidheid zou onderzocht moeten worden, want alleen dan kun je de vraag beantwoorden die er

echt toe doet: hebben huisartsen oog voor kindermishandeling en doen ze er iets mee?'

Denkt u dat huisartsen wel melden als het echt moet?

'Het enige juiste antwoord is dat we dat niet weten. Het zou kunnen dat ze echt te weinig melden en daar kunnen allerlei redenen voor zijn. Niet genoeg oog voor kindermishandeling, een gebrek aan kennis, een negatief beeld van het AMK. Misschien durven ze niet door te pakken omdat ze bang zijn voor een vertrouwensbreuk met het gezin of voor een klacht bij het tuchtcollege als ze hun beroepsgeheim doorbreken.

Dat laatste kan in mijn beleving echter nooit de enige reden zijn. Het is dan ook niet zinvol om, zoals de presentator van Nieuwsuur suggereerde, het beroepsgeheim dan maar af te schaffen. Het beroepsgeheim is een groot goed en via het meldrecht in de meldcode is al geregeld dat je het indien nodig mag doorbreken, mits daar een zorgvuldige afweging

aan voorafgaat. Ik zie niet wat het oplevert als we die afweging schrappen. Alleen maar méér melden lost ook geen kindermishandeling op. Het is een breed maatschappelijk probleem waarop veel factoren van invloed zijn, zoals werkloosheid, financiële problemen en beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg. Allemaal zaken waar politieke keuzes aan ten grondslag liggen.'

Een overheid die aan de ene kant roept om meer meldingen van kindermishandeling, maar aan de andere kant banen verloren laat gaan, is tegenstrijdig bezig?

'Precies. En hetzelfde geldt voor bezuinigen op zorg. De jeugdarts in de nulde lijn is bij uitstek de figuur die zorgt voor preventie en vroege signalering van kindermishandeling, maar die wordt deels wegbezuinigd. Je roept "melden!" en kleedt vervolgens het apparaat uit. We moeten van alle kanten goed zorgen voor onze kinderen en vroegtijdig interveniëren, als gezamenlijke verantwoordelijkheid. Melden is alleen een laatste redmiddel.' ■

ARTSEN EN KINDERMISHANDELING

Leidraad voor artsen bij het signaleren en aanpakken van kindermishandeling zijn de meldcode 'Kindermishandeling en huiselijk geweld' en het bijbehorende stappenplan, beide te vinden in het dossier Kindermishandeling op de website van de KNMG. Op de website van de LHV is verder een op huisartsen toegesneden digitale toolkit te downloaden. Dokters die een actueel vermoeden hebben van kindermishandeling kunnen direct telefonisch advies vragen aan de vertrouwensarts AMK in hun regio. Die kan helpen bij de vertaling van de meldcode naar een specifieke casus.

Op donderdagavond 6 november houdt KNMG-district Groot Gelre in Arnhem een informatiebijeenkomst over de meldcode. Vertrouwensarts Lia Jak (zie interview) en KNMG-jurist Yvonne Drewes zullen daar spreken. Op aanvraag kan de KNMG ook soortgelijke informatieavonden in andere districten verzorgen. Drewes becommentarieert deze week in NRC een tuchtspraak tegen een huisarts die geen melding deed van kindermishandeling en daarvoor een waarschuwing krijgt. De link naar het commentaar vindt u bij dit artikel op www.medischcontact.nl/artikelen. Daar vindt u tevens andere relevante tuchtspraken, het MC-dossier Mishandeling en de gratis geaccrediteerde nascholing over de meldcode kindermishandeling.